СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 4. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 5-го січня 1940. No. 4. Jersey City, N. J., Friday, January 5, 1940. VOL. XLIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОМОВА РУЗВЕЛТА НА ВІДКРИТТІ КОНҐРЕСУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виголосив на відкритті біжучої сесії конґресу промову, в якій зясував змагання уряду й поручав конґресові взяти під увагу певні державні справи. Він підкреслив, що світ нині знаходиться у великім політичнім схвилюванні й Америка повинна працювати разом з іншими в напрямку відзискання рівноваги та сталого миру. Далі президент закликав до ухвалення значно більших фондів на зброєння Америки, а також поручав, щоб конґрес знов одобрив політику Кордела Гола відносно взаємної обнижки мит з іншими краями. Про внутрішні справи Рузвелт згадував побіжно. Признав, що безробіття далі існує, не звертаючи уваги на попередні заходи уряду і конґресу. Казав також, що з винятком витрат на національну оборону всі інші позиції в буджеті треба буде обтинати і заводити щадження.

ЗВІТ КОМІТЕТУ ДАЄСА.

ВАШИНҐТОН. — Перед зібраним конґресом здавав звіт комітет Даєса, що впродовж року на поручення конґресу досліджував „неамериканські активності". В обширнім звіті говориться, що всі чужі політичні доктрини, комунізми, націзми і фашизми, фактично в останніх часах занепадають і вони мають малі шанси, щоб дійти в Америці до більшої сили. Серед них є багато рекетірів, що просто добиваються на тих доктринах особистого майна. Обширно в звіті говориться про комуністичні орґанізації в Америці, до яких належить, крім самої комуністичної партії, Америкен Ліґ фор Піс нке Демокрасі, Інтернешенел Воркерс Ордер, Америкен Студентс Юніон, Френдс оф Совет Юніон, Ліґ оф Америкен Райтерс, Воркер Елайенс, Спениш Рефюджі Реліф Кампейн, Норт Америкен Комиті ту Ейд Спениш Демокрасі, Френдс оф Абрагам Лінколн Бриґейд і інші.

Про фашистівські орґанізації в звіті говориться, що кілька разів вони всі хотіли получитись, але це їм не вдалось. Крім американсько-німецького „Бунду" в звіті вичислені такі фашистівські орґанізації: Мілітант Крищен Патріотс, Нешенел Либерті Парті, Америкен Рейнджерс, Ди Америкен Ґвайт Ґарт Конституншенел Крузейдерс оф Америка і найбільша та найсильніша з них усіх Силвер Ширт Ліджен оф Америка з Вилйемом Додлеем на чолі.

У звіті говориться, що американська комуністична партія і Бунд були підчинені чужим державам — перша Москві, а друга Берлінові. Багато юній, що належать до Комітету Промислових Орґанізацій, мають комуністичну закраску і в них на провідних становищах стоять комуністи. Але сам Джан Луіс, голова К.П.О., та його найближчі співробітники не є комуністами. Комітет подавав причини, чому конґрес повинен продовжити його роботу на ще один рік і ухвалити на це фонди.

НАДХОДЯЧА ПРАЦЯ КОНҐРЕСУ.

ВАШИНҐТОН. — В конґресових колах говорять, що на цій конґресовій сесії не буде багато нових справ. Зате вирине завзята боротьба над старими справами, до яких належатиме справа Ваґнерового закону, суспільних обезпечень, боротьби з безробіттям, законопроект про лінчування, митна політика Кордела Гола і т. п. До нових справ належить: відношення Америки до Советів. На дискусію правдоподібно вирине справа визнання Советів. Вже тепер один із конґресменів вніс проект, щоб у фінансовім буджеті скреслити ту суму, якою уряд удержує амбасаду в Москві, і в той спосіб примусити американську амбасаду звинути свою діяльність та вертатись додому. Є також кілька проектів, які мають на цілі фінансово помогти Фінляндії.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАВ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Секретар маринарки Едісон вніс перед конґрес проект, щоби президентові ухвалити надзвичайні права на випадок „надзвичайного стану". А такий „надзвичайний стан" вже існує сьогодня, як заявив президент Рузвелт 8 вересня м. р., коли вибухла війна в Европі. На основі проекту Едісона президент дістав би майже диктаторські права. Він міг би взяти під цілковиту контролю уряду всі приватні фабрики і підприємства, міг би реґулювати продукцію, розподіл і консумцію цілої нації, а також міг би уневажнювати дотеперішні контракти та зобовязання фабрик і призначати такі, які уважав би за потрібні.

ШПИГУНСТВО В АМЕРИЦІ ЗРОСТАЄ.

ВАШИНҐТОН. — У своїм звіті до конґресу голова федеральних аґентів, Едґар Гувер, сказав, що шпигунство в Америці за останній рік дуже зросло. Минулого року його департамент розглядав 1,651 випадок шпигунства. 1938 р. було всього 250 випадків, а попеpiніх років пересічно по 35 випадків на рік.

ЗАЯВА

ОРҐАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ, УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА ОДВУ, МОЛОДИХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, КОМІТЕТУ ОБОРОНИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ, ПРЕСОВОГО БЮРА Й НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ОРГАНІВ У СПРАВІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНҐРЕСУ.

Події, що швидко розвиваються на сході Европи, глибоко торкаються й української проблеми. Хід тих подій може навіть і в дуже короткому часі видвигнути справу незалежної України на чергу дня в дипльоматичних колах світових держав, бо вже й тепер міродатні міжнародні кола добре знають, що без справедливого вирішення української проблеми не може бути в Европі ні сталого миру, ні економічної стабілізації, що такі конечні для нормального розвитку людського життя.

Український нарід висловлював нераз устами своїх провідників своє історичне бажання створити соборну й суверенну Українську Державу на всіх українських етноґрафічних землях, де українська людність жиє довгими століттями від високих Татр до Каспійського моря й Кавказу. Ці свої історичні домагання бути вільним господарем на своїй рідній землі та права на самовизначення й незалежність український многострадальний нарід освятив кровю й життям міліонів своїх найкращих синів. Віримо й знаємо, що український нарід ніколи не згодиться бути рабом під чужою окупацією, або бути васалем чужих держав, а все буде змагати до повної незалежности й до створення соборної й суверенної Української Держави. За той ідеал український нарід перейшов неймовірні страхіття утисків, нужди й поневіряння, але в своїй визвольній боротьбі за той ідеал він ніколи не зложить зброї й буде дальше вести вперту визвольну боротьбу, щоб надати людські права й волю покривдженому й окрівавленому українському народові.

Орґанізація Державного Відродження України і її чесні й жертвенні члени й симпатики в Америці все були на стороні життєвих інтересів українського народу й несли посилену поміч визвольній боротьбі, не зважаючи на опозицію й часті нечесні наклепи зо сторони аґентів наших окупантів і їхньої преси, як також, на жаль, і зо сторони схиблених одиниць серед нашої суспільности. Ту саму роботу будемо й надальше продовжати, бо, хвалити Бога, американські закони нам не забороняють провадити визвольної боротьби, як цього не забороняють і іншим народам. ОДВУ завжди кооперувало й співпрацювало зо всіми асекураційними, релігійними й політичними українськими орґанізаціями в Америці, як і з поодинокими громадянами, котрі виявили взаємне бажання й уміння співпрацювати для добра української справи. Тому ОДВУ ще на Восьмому Конґресі Обєднання в дні 2-го грудня 1939 р. заявилося за Всеукраїнський Національний Конґрес. Цією заявою ми ще раз підтверджуємо потребу Всеукраїнського Конґресу й висловлюємо бажання співпраці.

Конечність Всеукраїнського Конґресу під сучасну пору оправдується такими фактами:

1. Український нарід на своїх рідних землях позбавлений усіх елементарних людських прав і не має можливости стати в своїй обороні проти узброєних урядів окупаційних держав.

2. Український нарід, позбавлений прав, не може висловити своєї волі на самовизначення перед світом і чужими державами без страху за своє життя.

3. Українська еміґрація в Европі не є осілою, а по більшості тимчасовою, крім цього вона малочисельна й часто-густо політично пересварена й тому вона не може ні морально ні леґально репрезентувати волі українського народу, бо через свої польонофільські чи інші орієнтації не тішиться довірям та попертям широких українських мас.

4. Українська еміґрація в Злучених Державах Америки, Канади та Південної Америки є чисельна й стала, має між собою перше, друге й третє покоління, користається правами й привілеями громадянства тих країв, як також і кращими матеріяльними здобутками.

5. Тому, що Злучені Держави Америки заховують невтральність, і тому, що Америка відограватиме велику ролю у вирішенні мирових проблем та економічної стабілізації в Европі, які без справедливого вирішення української проблеми є неможливі, американські громадяни українського походження, як і ціла українська еміґрація в Америці, зорґанізовано мають можність помагати визвольній боротьбі й Всеукраїнський Національний Конґрес може морально й правно через своїх вибраних делеґатв повести акцію в обороні України як в Америці так і на міжнародньому полі.

Тому центральна управа ОДВУ й представники братніх орґанізацій закликають усе своє членство ОДВУ, УЗХ і МУН, як і своїх сталих симпатиків гідно приготовитися до майбутнього Всеукраїнського Національного Конґресу й вислати своїх делеґатів на той Конґрес, який відбудеться в Ню Йорку в днях 16 і 17 березня 1940 р. Це наш обовязок!

З вірою в остаточну перемогу українського народу в його визвольній бортьбі — Слава Україні!

За Орґанізацію Державного Відродження України: проф. д-р Ол. Ґрановський, голова; Вол. Череватюк, заст. голови; Вол. Різник, рек. секр. **За Український Золотий Хрест ОДВУ:** Степанія Галичин, голова; Марія Гук, заст. голови; Оля Небор, рек. секр. **За Молодих Українських Націоналістів:** Оля Задорецька, голова; Василь Рибак, заст. голови; Богдан Бучак, рек. секр. **За Комітет Оборони Карпатської України:** Тереса Пальос, Юрій Ґадоба. **За Тижневик „Україну":** мґр. Вол. Душник, редактор. **За Місячний журнал „Тризуб":** Вол. Душник, Р. Ляпіка. **За Українську Пресову Службу в Ню Йорку:** Роман Ляпіка, директор.

ВІДКРИТО ДОПОМОГОВУ КРАМНИЦЮ

У Лос Анджелесі, Каліфорнія, відкрито першу стейтову крамницю поживи для продажу тим, що потребують допомоги. Кожний покупець дістає книжку, в котру записується його закупи. Закупи можна робити лише за готівку, а ціна на товари відповідає цінам у звичайних крамницях. Зиски з торговлі мається повертати тим, що купували товари.

Подібні крамниці мають бути відкриті пізніше в інших місцях стейту. Є це виконування програми ґубернатора Олсона.

18 ОСІБ ЗГИНУЛИ В ПОЖАРІ ГОТЕЛЮ

Пожар апартаментового готелю Марлборо в Минеаполісі, Мінесота, що почався в середу раненько, захопив у будинку багато мешканців. Досі відомо, що 18 з них згоріли на місці. 28 треба було відставити до шпиталів. Багато згинуло, скачучи перед пожаром з вікон. Пожарники й поліція ще далі шукають по румовищах людей.

РОЗБИРАННЯ СОВЕТСЬКОГО ПАВІЛЬОНУ

Зо статуї робітника, що стояв на советськім павільоні на Світовій Виставі в Ню Йорку, вже знято голову й руку, що держала зорю.

Виставова корпорація подає, що їй удалося приєднати до участи в виставі нових учасників, які не брали участи у виставі в 1939. році.

ПОРОМИ НЕ ХОДЯТЬ ЧЕРЕЗ ЛЕДИ

Великі криґи, що пливають у ріці Гудсоні, здержали рух поромів, що курсують між Гайеком і Териавном, Ню Йорк.

УРЯД РОЗКРИВАЄ ВЕЛИКАНСЬКИЙ ОБМАН

Велика лава присяжних суддів у федеральному суді в Ню Йорку постановила поставити на суд за кримінальний обман підприємство „Стендард Комершел Тобеко Ко." і три особи. Обманювали вони покупців уділів у цій компанії. Прокуратор каже, що вони обманули при помочі почти 3,000 осіб на загальну суму 4 міліонів долярів.

СІДАЙ-СТРАЙК У ШКОЛІ

Пів сотки студентів вищої школи в Викенберґу, Арізона, вийшли на сідай-страйк, щоб добитися від заряду школи приняття назад до школи одного футболового грача, викиненого зо школи за свистання підчас науки.

Студенти вийшли з кляс, засіли під будинком і загрозили, що не встануть, поки грача не приймуть назад. Заряд школи уступив, приняв назад грача й студенти вернулися до кляс.

ШЕРИФ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ЇЗДУ ПО ПЯНОМУ

Ґенрі Янґ, шериф повіту Есекс, у стейті Ню Джерзі, дістав у нюарськім суді вуличного руху кару 200 долярів за те, що їхав автом по пяному. Рівночасно суд відібрав йому дозвіл на їзду автом на два роки.

Янґ спершу заповів внесення спротиву, але, порадившися з адвокатом, приняв присуд без протесту.

На суді було показано, що 29. листопаду шериф розбив автомобіль, що стояв при хіднику.

СОВЄТИ ШУКАЮТЬ У НІМЕЧЧИНІ ВОЄННОЇ ДОПОМОГИ

БЕРЛІН. — Німеччина заключила дружбу з Советами в надії, що дістане звідтам поміч у її боротьбі з аліянтами. Та виходить на таке, що вона ніякої помочи не дістане, а що більше, ще готова помагати Советам вийти з біди в Фінляндії. Саме для одержання такої помочи має прибути до Берліну сам советський премієр, Вячеслав Молотов, що є водночас і комісарем заграничних справ.

РОЗГРОМЛЯТЬ ІЩЕ ОДНУ СОВЄТСЬКУ ДИВІЗІЮ.

ГЕЛЬСІНКІ. — На далекій півночі, в підбігуновій смузі, советські частини знайшлися в дуже трагічному положенні. Вони відтяті від світу, бо фінські летуни і лещетарі понищили тут і там комунікаційний звязок і доставу поживи. Між іншим збомбардовано два залізничі поїзди з ґазоліною. Ціла нова советська дивізія попала вже в засідку і ледве чи врятується.

УЖЕ НЕ БОЯТЬСЯ СОВЄТІВ.

ЛОНДОН. — Зірвання звязків із Советами може наступити в Англії кожної хвилини. На тому заважує в першу чергу те, що Англія переконалась на війні в Фінляндії, що Совети не представляють під воєнним оглядом ніякої поважної сили. Значить, і їхня евентуальна допомога Німеччині, чого Анґлія найбільше лякалася, не відгравалаб, на думку анґлійців, ніякої вже ролі й не заважувалаб на висліді війни.

ЯПОНІЯ ГОДИТЬСЯ З СОВЄТАМИ.

ТОКИО. — Таки йде до замирення між Советами і Японією. Це видно з того, що Совети погодилися з пропозицією Японії назначити мішану комісію, яка малаб вирішити всі пограничні японсько-советські спори. Японія визнала Зовнішню Монголію як советську сферу впливів, а Совети признали Манчуко Японії.

„ФАНТАСТИЧНІ ВІСТІ".

ЛОНДОН. — Так називає советське бюро пропаґанди відомості, що їх розсилають з Осля, Копенгаґену і Стокгольму про советські невдачі в Фінляндії й те, що советські жовніри зле одягнуті й т. п.

ЗБІЛЬШАЮТЬ АРМІЮ.

МОСКВА. — Совети далі покликують до війська нові резерви, зокрема технічні сили. Виходить, що вони задумують завалити Фінляндію величезною масою війська і тим способом осягнути остаточну перемогу.

НОВИЙ ТЕРОР.

МОСКВА. — Між населенням слідні познаки великого невдоволення з війни в Фінляндії. Хтось розкидає між робітниками повно летючок з критикою уряду. Чека шукає тих, що розкидають летючки й арештує багато осіб, що вважається початком нового терору.

ДОЛЯРИ ДЛЯ ІРЛЯНДСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

ДОБЛИН. — При арештованих двох ірляндських терористах, членах революційної ірляндської орґанізації „Ірляндська Армія", знайдено коло $8,000. Згадана орґанізація є в Ірляндії поза законом. До неї належить між іншими син славного мейора міста Корку, що згинув з голоду на знак протесту проти поневолення Ірляндії. Сина померлого тепер арештовано у звязку з стріляниною, яку приписують терористам. В парляменті обговорювано нові зарядження проти терористів, зокрема право інтернування без суду таких, що запідозрені у терористичній акції. В дебаті взяв участь міністер справедливости і заявив, що терористи розпоряджають величезними сумами долярів, які дістають з Америки. Казав, що вони мають тайні ляборaторії, де виробляють бомби, а також ведуть між молоддю тайні курси, привчаючи її до виконування ріжних терористичних актів. Де Валера, ірляндський премієр, заявив, що тому всьому винен поділ Ірляндії. Але стояв на тім, що коли нелеґальна партія не погоджується з тим поділом, то повинна старатись дістати в краю владу у свої руки і змагати до своєї цілі конституційним порядком.

ЗА МИР.

ГАҐА (Голяндія). — Голяндський премієр заявив, що ті, котрі ведуть війну, думають, що перемога принесе справедливий мир. Це неправда. Дійсний мир, казав він, може зродитись тільки з доброї волі й вирозуміння. Премієр привитав европейські й американські голоси, що промовляють до розуму і попирають замирення.

РИМ-МОСКВА.

РИМ. — Уже ніхто не сумнівається в Італії в те, що є велике напруження між Італією і Советами. Обидві держави повідкликували своїх амбасадорів. Це не ворожить нічого доброго.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published raily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧУЖЕ НЕ ГРІЄ

Румунський уряд ужив свята Нового Року для політичної демонстрації. Премієр румунської ради міністрів виголосив святочну промову до моряків румунської фльоти в Констанці, а румунський король заговорив до жовнірів на мадярськім „фронті". Обі промови зводяться до одного: мовляв, Румунія не дозволить ніякій державі забрати від неї якінебудь провінції. Мовляв, Румунія буде боронитися всіми силами й проти посягань на свою самостійність і проти посягань на свою цілість, себто за відірвання якоїнебудь провінції.

Румунський премієр говорив у спосіб, який не дозволяє мати ніякого сумніву, проти кого передовсім звернені обі промови. Він саме говорив про дві провінції Румунії: про Буковину й Басарабію. Тимсамим він виразно сказав, що під можливим напасником він розуміє Росію. Отже обі промови це було ніщо інше, як махання кулаком у напрямі Москви.

Ця постанова боронити Буковину й Басарабію нова. Ще не так давно румунський уряд давав до зрозуміння щось зовсім противне, а саме, що на випадок нападу з боку Росії він думає відступити на лінію ріки Прута, себто, що він не буде боронити населеної українцями части Буковини й Басарабії.

Звідки взялося в румунського уряду бажання не давати Росії окупувати Басарабію й Буковину, не сказано, але це не важко догадатися. Дехто приписує це примірові фінського спротиву проти домагань Росії. Одначе ледве чи може фінська війна служити приміром для Румунії. Фінляндія хоч куди вище розвинена держава, ніж Румунія. До того Фінляндія національно одноціла держава. Якщо Румунія на когось подібна, то хіба на Польщу, а примір польської війни проти Німеччини певно не може бути заохочуючим. Зрештою військові традиції фінів інакші, ніж військові традиції румунів: ці останні зовсім не мають в історії геройчних подвигів.

Тому й зміну в поставі Румунії до Росії треба приписати чомусь іншому. Причини цеї зміни треба шукати в порозумінні між Румунією й Німеччиною. Якийсь час тому були подані деякі точки цього порозуміння, точки, переважно економічної натури. З промов румунського короля й премієра можна вносити, що попри такі точки були ще точки мілітарні. Зводяться вони певно до мілітарної помочи Румунії в заміну за економічні уступства, себто за румунську нафту й пшеницю. Дістаючи нафту й пшеницю від Румунії, а даючи їй за те мілітарну допомогу, Німеччина діставалаб важну економічну допомогу, а рівночасно ставилаб забороло для дальшого поступу Росії на Балкан. Правда, це був би удар у спину приятеля, але Німеччина видно думає, що такого слабого приятеля, що навіть з фіном не може собі дати ради, можна бити й у спину.

БІЛЬШЕ УВАГИ НАШИМ МИСТЦЯМ

Несподівана смерть визначного українського мистця Павла Ковжуна, якому, як і іншим, доводилось працювати прямо в нужді, заставила Льва Ґеца написати в „Новім Часі" (червень 1939) статтю під багатомовним заголовком „Мистцям належиться більше уваги за життя".

За життя Павло Ковжун кликав: „Дайте нам людей, які нас розумілиб, дайте нам середовище, до якого можнаб промовляти творчо, дайте нам атмосферу, в якій можна працювати мистцеві. . ."

Та цеї атмосфери не було на „галицькім загумінку". Ні середовища. . . Це вправді не зломило Павла Ковжуна, а навпаки, заставило його виявити надзвичайно велику орґанізаційну діяльність і мистецьку творчість. Але й це загнало його передчасно в могилу. З нагоди „плачів" на похороні, „розважань" удови і „пригортання" нелітніх дітей, пише Л. Ґец таке, над чим варто, а то й треба, задуматись і нашим думаючим людям в Америці, бо й тут є мистці. . . А пише він ось що:

„Одна частина громадянства спішиться на похорон — відчуває, що щось діється недобре, але мовчить — жде. Не приступає до діла, не береться до чину, не орґанізує мистецького життя. Ця громада, хоч звикла до похоронів, може й лиха, що так довго й так багато промов голоситься. Їй робиться цим навіть „кривду" й вона таки на кладовищі виявляє своє невдовілля. А забідований мистець губив час, точність, амбіції, талант, губив серце й душу, вкінці й тіло. . .

„Друга частина громадянства не щадить похвал — звичайно: Ти великий, невіджалуваний, Ти кришталь і світоч! Ти дороговказ! — Та, на жаль, це тільки дітірамб, тільки. . . слова.

„Ні в одних, ні в других нема правильного підходу до діла, нема чину.

„Наше громадянство — скажім точніше — частина, що моглаб і повиннаб цими справами поцікавитися, **живе майже в повній байдужості до мистецького світу, дивиться на мистецтво як на екзотичну квітку, як на зайвий люксус.** А поки воно так, поки все в цій ділянці стоїть у нас на мертвій точці, в нашому громадянстві гинутимуть, як і гинули вже, найкращі сини; марнітимуть передчасно таланти, а забріханість цвістиме без краю.

„Одначе так далі не сміє бути!

„Українське мистецтво не може і не повинно розвиватись у вічній припадковості, у вічному непорозумінні й хаосі. Українське громадянство мусить сповнити свій святий обовязок: мусить викресати з себе іскру щирої жертвенности, мусить перевести в себе орґанізацію чину супроти рідного мистецтва! Тоді українські мистці спокійніше житимуть і говоритимуть. І не буде писати молодий В. Гаврилюк: „Теплий дощ, тротуари, вірші, — чи повірив би мені хтось, що сьогодні я нічого не їв іще?..." або: „вітрина кольоніяльного краму куди більше вабить тепер, як книжка, чи ґазета, бо я голодний і хочу жерти". . . Тоді не доведеться говорити в почутті справедливого протесту й справедливої образи за мертвих: Ми, мистці, не хочемо жалів і не хочемо милостині по смерті. Ми одна мистецька родина й ми даємо щире серце й душу, кров і тіло для добра нашого народу. І нам належиться більша увага за життя.

„До речі: Українська Громадо!

„Поставмо пекуче питання руба: Чи не час би вже раз глибше призадуматись над цією важливою проблемою нашого мистецького життя? Чи не час би створити сильну орґанізацію, що піддержувалаб таланти й майстрів, щоб вони марно не гинули?

„Треба вміти співчувати не тільки плятонічно, не тільки на словах, не тільки по смерті.

„Мистцям справді належиться більша увага за життя".

ЯК ЛІТАК ПОПСУЄТЬСЯ

Багато нещасливих випадків стається через те, що летун не може на час доглянути, коли якась частина літака почала псуватися. Зрештою, у модерному літаку є до 90 усяких знарядів перед очима летуна, за якими мусить він слідити. Є там знаряди, які вказують, як скоро літак летить, його напрям, висоту над землею, скільки ґазоліни є ще в збірнику, тощо. Тож не має часу летун уважно за всім наглядати. Тому винахід летничих інжинірів у місті Сейнт Луісі у Злучених Державах, що вказує блисками лямпочки, коли що почне псуватися, є великою потіхою для летунів.

„СПРАВЕДЛИВІСТЬ У НЕБЕЗПЕЦІ"

Французи називають себе **„ля насіон ля пле спірітуель о монд"** („найбільш удуховлена нація на світі"), цебто нарід, який любується у фільософуванні, науці й т. п. Таким фільософічно - науковим способом стараються вони вияснювати і теперішню світову метушню.

В малій брошурі „Справедливість у небезпеці" француз Фердинанд Паєн висказує цікаві погляди на порядки, які тепер існують в Німеччині та Росії. Він порівнює права француза і німця.

„Свобода кожної особи є засадою модерного права. Кожний француз є вільним щодо своїх учинків та майна. Його свобода може обмежитися хіба ним самим, а більш ніким. Громадянська свобода та особиста — це незаперечне право, яке зобовязує (або повинно зобовязувати) кожну державу".

Ось такого права не знає ні Москва, ні Німеччина. Відомий лібералізм дозволяє на певні смуги людської активности, де держава не має догляду. Націонал-соціялізм і комунізм майже цілковито здушили ці смуги.

„В Німеччині та Росії вже давно слід застиг за тим правом. Всякі почини людини чи, як то кажеться по правничому контракти (зобовязання) вважається в Німеччині як неіснуючі. Бо там усякі контракти, як теж самі громадяни, є підпорядковані одній аксіомі: змаганню нації до життя".

На зборах академії німецького права д-р Лей, фірер німецького фронту праці, ясно означив, що „право це те, що приносить користь німецькому народові". Сказане має, каже французький автор, одну добру прикмету: щирість німецького фірера.

Подібно як для Німеччини, також і для Росії право не є виявом сталого порядку й гармонії, без яких досі правне життя було неможливим. Але навпаки, воно являється певного роду „інструментом сталої боротьби за верховодство німецької раси чи світового пролетаріяту".

Ось що говорить советський кодекс: „Ми виходимо зо становища, що всякі концесії, зроблені для приватної ініціятиви, є зроблені в імені розвитку продуктивних сил републики. Як результат, наша держава, маючи на увазі свої власні інтереси, надає в кадрах своїх власних інтересів юридичний характер особам, що сповняють директиви держави".

Советські трибунали керуються вцілості „діялектикою життя". Так вони твердять, а ми скажемо від себе, що колиб там було трохи менше тої „діялектики", а більше хліба, убрання й примітивної свободи, то цілком певно громадяни „щасливої країни" почувалиб себе хоч трохи щасливими...

СІ-ПІ-ЯР

З вибудуванням залізниці на канадійський захід зачалося дійсне заселення величезної области землі, що простягається від Великих Озер аж до Скалистих Гір. Залізниця уможливила не лиш прибуття нових поселенців, але теж і дешевше спроваджування товарів на канадійський захід і вивіз тутешніх продуктів на світові ринки. Тою залізницею була Канадійська Тихоокеанська Залізниця, в скороченні відома як Сі-Пі-Яр (С. П. Р.), яку в 80 роках збудовано на заході, а через захід продовжено її будову аж до побережжя Тихого океану. Це величезне комунікаційне підприємство мало як наслідок великий і скорий розвій західних провінцій. Не тільки що багато поселенців прибуло зо Сі-Пі-Яр-ом до західньої Канади, але багато з них закупили теж і землю від цеї Спілки на дуже корисних умовах. Як відомо, Сі-Пі-Ярська Спілка одержала даром від домініяльного уряду величезні простори як поміч зо сторони тогож уряду при будові залізниці. Опісля збудовано ще другу трансконтинентальну залізницю, що тепер є державною залізницею — Сі-Ен-Ар, або Канадійська Національна Залізниця. Цею залізницею прибули теж дуже численні поселенці, — одначе Сі-Пі-Яр полишився на завжди піоніром залізницею західньої Канади.

Говорячі числа.

Історія заселення і населення степового заходу є історією в великій мірі уможливленої іміґрації при помочі залізниці. Подані нижче числа говорять виразною мовою і представляють наглядно, як зросло число іміґрантів в останніх 50 роках.

У році 1881 згадана вище залізниця дійшла до великого канадійського степового заходу, що тоді складався з провінції Манітоби і Північно-Західніх Територій, які то останні опісля, цебто в початках 20-століття, поділено на провінції Саскачеван і Алберту.

У році 1881 мала Манітоба 62,260, а Північно-Західні Території 54,446 мешканців. У 1936 р., коли відбулося останнє обчислення населення в західній Канаді, ця сама область мала вже 2,414,891 мешканців, поділених на 3 провінції, а іменно Саскачеван 930,893, Манітоба 711,216 й Алберта 772,782. Значить, населення заходу Канади зросло впродовж 55 літ із 116,000 на 2,400,000 мешканців, або коли вчислимо ще і Британську Колюмбію до західніх провінцій, то на 3,100,000 мешканців.

У тім самім часі, цебто в 55 роках, населення цілої Канади зросло з 400,000 на понад 10,000,000, цебто понад 150 відсотків, тоді коли населення заходу Канади зросло в тім самім часі на 2,000 відсотків.

Впродовж 50 років перед 1930 роком, коли то з причини загальної економічної депресії треба було обмежити іміґрацію, прибули до Канади разом 5,800,000 нових поселенців. Вони всі не полишились тут на завжди, багато з них перенеслись опісля до Злучених Держав, одначе повищі цифри подають загальне число іміґрантів до Канади. Найбільше іміґрантів прибуло до Канади в 1912 і 1913 році, бо в першім згаданім році 400,000, а в другім 402,000. У 1914 р., в якім розпочалася світова війна, число іміґрантів виносило 384,000, а кілька літ пізніше впало до 48,000. По війні в 1921 р. прибули 100,000 іміґрантів, а найбільше прибуло їх у повоєнних часах в 1929 р., бо 167,000, а в наступнім 163,000. У часі депресії в 1931 р. число іміґрантів до Канади упало на 25,000, а опісля на 20,000 річно. Між приїжджаючими тут іміґрантами велике число становлять **українці.** Вони давніше вже чули, що тут дають даром 160-акрові земельні наділи, а що їх землю забрали по війні вороги, як поляки, мосдалі і румуни, тому почали громадно переселюватися з Галичини, Буковини, Волині, Холмщини, Радянської України, а навіть частинно з Закарпаття. Ішли до вільного краю, яким все славилась Канада. Великий, як не найбільший відсоток іміґрантів до західньої Канади від 1900—1914 р. становлять саме українці, що поселювались на дарованих земельних наділах. Як роботящі і досвідчені рільники, як жваві й ощадні поселенці перемінили вони велику частину заходу в рільничий і культурний край. Вони головно зробили те, що „дикий" степ став урожайним і замешканим. Вони, без перебільшення сказати можна, **належать до найліпших фермерів заходу.**

УЧЕНИЙ ПЕС

Один ветеринар з Лендсдавну, Па., запевняє, що собака „Гейл Саласлі", затявши собі ногу на гострому предметі, прийшла до його дому без свого власника. Ветеринар каже, що він почув шкробання до своїх дверей, а відкривши двері, побачив „Гейл Саласлі", котрого він уже лікував кілька разів передтим.

Е. Жарський.

ЖИТО, ПШЕНИЦЯ І ВСЯКА ПАШНИЦЯ

Збіжжя у словян колись і сьогодні.

Звідки і як появилися ріжні збіжжя на наших землях? Чи від віків вони ростуть у нас? Чи наші предки завжди управляли їх?

Що їли словяни?

Давні словяни управляли головно **просо,** переважно на пшоно і кашу; була це обрядова страва при народинах. Батьківщина проса — східня Індія, звідки через західню Азію та Кавказ прийшло до Европи. Під теперішню пору — займає воно в нас невеликі засівні простори і є другорядним зерном.

Згодом просо витиснув з піль словян **ячмінь.** Вже за часів Гомера, що зве ячмінь „стрижнем лицарів", був ячмінь виключно насущним хлібом старинних греків; згодом — місце ячменю займає пшениця, аж врешті ячмінний хліб став у Греції поживою тільки в добі **Перікля** для аристократія тільки пшеничний хліб, а **Аристотель** глибоко призадумувався над тим, чому люди, що відживляються ячменем, є кволіші за тих, що споживають пшеничний хліб.

Ячмінь — не потребує багато до своєї управи; вдається і в доволі зимних околицях, а в наших горах є він ще й тепер одним із головних управних збіж.

Довгий час управляли словяни ячмінь і випікали з нього хліб, але згодом зачали управляти **жито.**

Спершу — житом звали всі роди збіжжя, тобто все те, що служило до життя. Згодом назва обмежилася до одного роду збіжжя. Найбільш цікаве, що нині житом звемо той вид управної трави, що є основою поживи серед найширших мас населення.

Історія жита.

Коли пшеницю, ячмінь, просо годували вже в добу гладженого каміння, — то найстарша знахідка жита походить з бронзової епохи.

Деж є колиска жита?

Досліди виявили, що в Афганістані, Бухарі чи в Малій Азії — не зовсім не годують жита, [illegible] воно як звичайна хопта, на полях пшениці і ячменю. Тамошні мешканці мають дуже багато клопоту із ланами пшениці чи ячменю, що їх забурянило жито, і проклинають його як найгіршого ворога. Афганістанські рільники оббивають киями стерно, щоб опісля мітлами спрятали з поля ті колоски прикрого буряну — жита, що впали на землю.

Стверджено теж, що чим вище, тим більше житній бурян панує над пшеницею; коли на долах забурянює пшеницю ледви на 3%, то на висоті 2,500 м. є його вже на 45%. Це означувалоб, що жито, як ростина більш відпорна від пшениці, перемагає її там, де умови є щораз то більше строгі, а в деяких умовах перемінюється з. буряну в чисту культуру.

Це явище, що його сьогодні обсервуємо тоді, коли з низинних околиць ідемо щораз то вище в гористі околиці, тобто в прямовисному напрямі — відбулося в давнині в північному напрямі. Пшениця чи ячмінь, що вийшли з країн Малої Азії і поширювалися на північ, — натрапляли там на де-далі гірші умовини, марніли, приголомшені принесеним зо собою буряном — житом, аж врешті зовсім уступили йому своє місце. З боротьби між кволою пшеницею і відпорним буряном — переможно вийшло жито, збіжжя Півночі.

Наука помагає пшениці.

Алеж бо й для пшениці, як для кращого роду збіжжя, треба було знайти якісь засоби, що допомоглиб і їй протиставитися холодам північних вітрів!

У допомогу прийшла наука.

Цеж була відома справа, що наслідком схрещення слабшого чи гіршого роду орґанізму з сильнішим, кращим орґанізмом — той слабий **щось** на тому користає! Він стане згодом сильний, кращий, перебере в спадщині по сильнішому його додатні прикмети!

Сьогодні — завдяки дослідам сьогочасної ґенетики, що основи під неї положив пізніший єпископ, Григорій Мендель — знаємо вже і вміємо собі добре вияснити причини цього цікавого явища; ба, вміємо передбачити, які наслідки будуть з такого чи іншого схрещення двох орґанізмів!

Але не знав іще цього як слід американський аптикар, **Віллі Савндерс;** ці всі маловідомі йому речі він знав тільки з практики у свойому саді, де схрещував ріжні роди аґресту, аж нарешті одержав найґарніший, повний аґрест, який продавав за великі гроші.

— Чомуж би не спробувати мені тієї штуки з пшеницею? — подумав практичний Віллі. — Завзятий аптикар уперся покрити грубою пшеницею чорноземні невжитки Північної Америки. Земля була знаменита; це знав кожний парубок. Та щож з того, коли кожного року на кілька днів перед тим, як дозрівало зерно, появлявся сильний мороз і нищив найґарніші поля. Можна було, що правда, засіяти поля марним зерном „калькута", котре дозрівало кілька днів швидше перед приходом морозів; але й не вмилося до зерна „Ред Файф", яке було важке, дуже мучне й ясно біле!

Савндерс посіяв у свойому саді рядки одної і другої пшениці; коли вже прийшов час, як мали дозріти стовпики й пиляки обох пшениць — власноручно позавязував їх дуже прозорою, до цельофану подібною матерією, щоб — борони Боже! — пиляк якогось іншого зерна не запилив „Ред Файфу". Опісля власноручно схрещував зо собою оба роди пшениці.

Успіх був надзвичайний! Нова пшениця, що її назвав аристократичною назвою „Марківа", дозрівала на десять днів швидше і давала повне, тверде, біле зерно!

Цивілізація посунулася кроком уперед і кількома ступнями ґеоґрафічної ширини на північ.

Пшениця володіє світом!

Погляньмо у статистичні дані, а переконаємося, що нині в цілому світі найбільше збирають пшениці. З останнього „Статистичного річника" Наукового Т-ва ім. Шевченка, що виходить під редакцією д-ра Кубійовича, довідуємося, що **перше зерно світу** — це пшениця; збирають її приблизно 1,300 міл. сотнарів річно. У продукції цього зерна чільне місце займають чорноземи України (прибл. 8%), Росії прибл. 14%), Злучених Держав (прибл. 15%) Індії, Канади.

На другому місці стоїть **кукурудза,** що її річно збирають приблизно 1,100 міл. сотнарів; на третьому є **риж** (прибл. 900 міл. сот.), на четвертому **овес** (прибл. 630 міл. сотн. річно), на пятому щойно жито (прибл. 470 міл. сотн. річно).

Пшениця завоювала заслужено перше місце серед усіх родів збіжжя.

НА РІЖНІ ТЕМИ

„НІМЕЦЬКИЙ РІК".

У своїй радіовій промові зприводу закінчення 1939. року німецький міністер пропаганди, Ґебельс, називав цей рік німецьким роком.

Під цим він розумів, що політичні події в тому році йшли за бажанням і волею німецького уряду.

Що сталося в тому році, знаємо, але не знаємо, чи за все, що в ньому сталося з волі й бажання німецького уряду, німці будуть усе хотіти нести відповідальність.

КАЛЄНДАР.

День Нового Року зовсім природньо пригадує нам календар. Цього слова ми вживаємо так загально, що й не тямимо зовсім, що це слово це наше, що воно походить з чужої мови.

Походить воно від латинського слова „календе", котрим старинні римляни називали перший день місяця.

Приняте з латинської мови слово є немовби памятником нашого культурного довгу супроти старинних римлян.

НЕОПРАВДАНА ПОПУЛЯРНІСТЬ.

Коли нині вчені розглядають той календар, що його багато народів перебрали від римлян, вони не можуть йому признати багато добрих признак. По правді, це був властиво дуже кепський календар.

Календар має на ціли помагати людині ділити, рахувати й означувати час. Тимчасом римський календар мав у собі стільки недостач, що він радше перешкоджав людям це робити, ніж помагав.

Римляни взагалі були слабі рахмістри. Вони не мали доброї системи писання чисел і не знали вищої математики. Та вони були добрими добичниками, що захопили під своє панування величезні простори Европи, Африки й Азії й через це широке панування їх календар приймався ширше, ніж він на це заслугував. Зате добрі календарі таких добрих рахмістрів, як египтяни, не приймалися.

РИМСЬКИЙ КАЛЄНДАР.

Найголовнішою хибою римського числення часу було те, що воно спиралося на так звані місячні роки: римляни рахували рік, ділячи його на місяці. Біда з таким численням часу в тому, що місяць має 28 днів, а рік, себто час, потрібний на одну подорож землі довкола сонця, не дається поділити на рівне число місяців, по 28 днів кожний. Римляни це помітили й пробували собі радити в цей спосіб, що втручували в місячну рахубу ще 14 днів (очевидно з немалим клопотом для рахування).

Були ще інші недогоди в цій римській рахубі часу, і визначні римляни розуміли потребу реформи свого календаря. Юлій Цезар нарешті й зробив реформу, а поправлену ним рахубу часу називали юліянським календарем.

ГРИГОРІЯНСЬКИЙ КАЛЄНДАР.

Поправляючи римський календар, Юлій Цезар самий поробив у ньому помилки, бо він числив, що соняшний рік має 365 і чверть дня, а тимчасом рік має менше, бо земля потребує на біг довкола сонця 365 днів 5 годин 48 минут і 46 секунд.

Через те з юліянського календаря вийшли знову клопоти в рахубі часу, що викликали сварні, наприклад, за день святкування великих християнських свят. Знову стала ясною потреба реформи календаря. Остаточну реформу переведено за папи римського Григорія Тринацятого (в 1582. році) і цей календар називають григоріянським (або календарем нового стилю).

УПЕРЕДЖЕННЯ.

Хоча цей новий календар був багато кращий від юліянського, його не хотіли приймати протестантські краї, що не признавали папи римського головою церкви.

Доперва з часом люди зрозуміли, що це не розумно відкидати кращий спосіб рахуби часу лише з тої причини, що цей спосіб запропонував зверхник іншої церкви.

В Америці новий календар принявся лише поступнево. В історії Америки ще й нині можемо стрінути вістку, що Джордж Вашингтон родився 11. лютого старого стилю 1732. року (22. лютого нового стилю), бо в часі його народження в Америці ще досить загально вживано рахуби часу за юліянським календарем.

НАЦІОНАЛЬНІ ОГЛЯДИ.

Американські протестанти, як можемо догадуватися, не хотіли завести в себе кращого числення часу тому, бо боялися від цього для себе злих наслідків, правдоподібно думали, що вірні їх церков готові покидати церкву, як довідаються, що кращу рахубу часу перевело папство.

Нині ми знаємо, що їх побоювання були неоправдані. Самі протестанти дали свідоцтво своїй помилці, коли пізніше приняли назагал „папський" календар. Не зважаючи на те, інколи цей страх ще появляється в інших частинах світу. Наприклад, в Україні люди не хотіли приняти григоріянського календаря, бо боялися, що така новина готова пошкодити українцям, а помогти полякам.

Велика частина цього аргументу нині вже відпадає хочби вже тому, що останні політичні події розділили українців від поляків кордонами.

І КІНЦЯ НЕМА.

Коли в нас іще дебатується над тим, чи приняти григоріянську реформу календаря, чи держатися далі юліянського, вчені ломлять собі голову над дальшою поправою календаря.

Вони саме почувають, що це незручно вирівнювати рахубу часу з сонцем через додавання частин дня чотири роки, роблячи в цей спосіб переступний рік. Вони хотіли би придумати такий поділ часу, щоб кожний рік був такий самий, як кожний інший.

Мають вони в тому огляді вже кілька проєктів, і роблять уже заходи через такі міждержавні встанови, як Ліґа Націй, щоб їх увести в життя.

ПО СТАРОМУ.

Тимчасом у деяких околицях світу люди ще далі вживають старих способів рахуби часу, які мають іще всі ті недостачі, які мав римський календар перед реформою Юлія Цезаря.

Наприклад магомедани досі вживають старого числення, званого магомеданським календарем, що ділить рік на місячні місяці. Через те магомеданський новий рік починається кожного року трохи раніше, ніж попереднього року, так, що доперва по упливі 32 років день Нового Року знову припадає на той самий день.

Европейці вважають цей спосіб рахуби часу невигідним, але магомедани саме це собі хвалять.

Бо, мабуть і в справах календаря, як у справах жіночої краси, не те красне, що красне, а те, що кому подобається.

ЧОМУ ПРИХОДИТЬ ДО НЕПОРОЗУМІНЬ

Найбільше непорозумінь на світі буває через те, що всі люди не мають однакового знання про речі, про які говорять. От, наприклад, два чоловіки почали говорити про Китай. Обидва вони трохи знають про Китай, але їх знання неоднакове. Один з них більше цікавився справою господарською Китаю, то про таку справу і більше знає, як про інші справи китайські. А другий цікавився і читав більше про фільософію Китаю, тож і знає більше про це, як про які інші справи китайські. Ну, але ні один ні другий усього свого знання не може відразу показати. Тож за якийсь час почнуть сперечатися над деякими справами китайськими, бо і їх знання і погляди відмінні. І обидва можуть бути праві в тім, що кажуть, і взаємно себе не розуміти, або тільки частинно розуміти. А може бути й інша причина непорозуміння. Непорозуміння може залежати прямо від того, що деякі люди мають сильні упередження і глядять на всяку справу з упередженням. Таких людей найбільше.

Тільки найрозумніші люди вислухують уважно своїх співрозмовців, бо знають, що від усякої людини можуть щось нове та цікаве довідатися. От, наприклад, дуже вчена людина може знати майже все, що в книжках записано про Бразилію, але ще докладніше може довідатися про життя в Бразилії в людини, що таки була й жила в Бразилії.

Навчіться уважно вислухувати людей, з якими розмовляєте, і старайтеся бачити справу з погляду своїх співбесідників, то не будете в непорозуміння з людьми попадати!

ВОВНА З МЯСА КИТА

Всі ми вже чули, що в морі живуть величезні звірі, яких називаємо китами. То не риби, але морські звірі, бо і дихають легенями і молоденьких родять. Деякі з них важать і кільканадцять тон. Недавно винайдено спосіб, що штучну вовну можна виробляти з китячого мяса.

ШТУЧНА ҐУМА З НАФТИ

У СССР і Німеччині виробляють штучну ґуму на обручі для коліс авт з алькоголю. Та країни, що багаті на нафту, можуть виробляти штучну ґуму і з нафти. Природній ґаз, що то виходить у деяких місцях зпід землі й надається на паливо, також придатний на вибір штучної ґуми.

ФІНИ ИДУТЬ У РОСІЮ.

Стрілка під (4) показує, де фіни перейшли через російську границю. Найбільше завзяті бої ведуться на Карелійській шийці під (5).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС.

Проголошено, що в днях 16. і 17. березня 1940 року відбудеться в Ню Йорку Всеукраїнський Національний Конґрес. Це така важна справа, що вона мусить зацікавити кожну українську людину. Тяжко подумати, щоб хтось був проти цього. І то в часі, коли червоні кати добивають Рідну Землю. Правда, оголошено, що є Комітет, який має обговорювати з такими орґанізаціями і часописами, які хотілиб ставити якісь особливі вимоги щодо їх участи в проголошенім Конґресі, але це нас, звичайних людей, не обходить. Це може є які роздори між орґанізаціями чи поодинокими провідниками. Для нас, людей звичайних, справа ясна: для нас нема місця на ніякі роздори у такій важній справі. Для нас у нашому серці: Україна понад усе! Для нас: хто є проти Всеукраїнського Національного Конґресу, той є неукраїнець. Нам треба братися за те, щоб визволяти Україну з диктаторських кайданів. Нам треба вислати чимскорше делеґацію до Европи для оборони Української Справи. Ось це нас обходить. І те для нас найважніше. Ось те нас обходить, а не роздори. Досить того, що наш нарід розбиває большевицька зграя, що баламутить людей „визволенням" Західньої України і Сталіном як „ясним сонцем". Досить того баламутства, що його ширять У. Щ. Вісті в Ню Йорку, чи „Вісті" з Києва, або „Ізвестія" з Москви. Наша відповідь на те все мусить бути одна й та сама: обєднана акція проти ворогів України.

В. Морозович,
Бронкс, Н. Й.

ДОБРА НАГОДА НАВЧИТИСЬ І ДІСТАТИ РОБОТУ.

По розвалі Чехословаччини Німеччиною Батя, славний промисловець виробу черевиків і чобіт, мусів перенести свої вироби за границю.

Він має свої фабрики по цілім світі, а тепер отвирає свою фабрику черевиків тут в Америці, в стейті Меріленд. Приймає до своєї школи хлопців і дівчат від 18 до 25 років. Вони мусять перейти впродовж 3 років технічний, хемічний, біольоґічний, торговельний і інжинірський вишкіл. Крім англійської мови студент чи студентка мусять вивчити ще дві чужі мови.

За час вишколу студент працює в Батя інституті і заробляє на своє удержання і розходи. Мусить мешкати в його інституті. Інструктори приїхали з Чехословаччини. По трьох роках студент дістане диплЬом на своє знання і працю в його фабриці. Школа відкривається 1. лютого 1940 р. і вже є оголошена в чеських газетах, що пошукує аплікантів. Хто з наших українців, хлопців або дівчат, хотів би користати з тої нагоди, хай голоситься негайно і просить про дальші інформації, пишучи таку адресу:

BATA SHOE CO.
1202 Education, Belcamp, Md.

Михайло Люлька,
секр. від. 401 У. Н. Союзу
в Сайксвіл, Па.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Марта Вашингтон, від. 359., відбудуться в понеділок, 8. січня, в годині 8. вечером, у Січовім Домі, 506 — 18 Ев. Обовязком кожного члена прибути на збори. Буде вибір нового уряду на 1940. рік. Не явившийся член заплатить кару після статуту. — М. Сайко, предс.; Анастасія Лобур, секр.; М. Тросцянецька, кас.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Сестрицтво ім. Ольги Басарабової, від. 47., відбуде свої **річні збори** 8. січня; в год. 7. ввечір, в гали парохіяльній. Проситься всіх члениць, щоби прийшли, а молодих дівчат, щоби прийшли на збори, бо буде справоздання старих урядників. Буде теж вибір нових урядників на 1940. рік. — Марія Заблоцька, предс.; Анастасія Паламар, кас.; Катерина Явна, секр.

З ДНЯ

ВИГЛЯДИ ДЛЯ МОЛОДІ.

Генрі Форд, відомий американський фабрикант, з нагоди Нового Року висказав декілька думок про вигляди, котрі може мати нині молодь на будуче. Він сказав: „Деякі люди, від котрих ми моглиб сподіватися чогось мудрішого, розпускають нині такі вістки, начеб молодий чоловік не мав нині виглядів. А вдійсности справи маються так, що ми стоїмо на порозі до найкращих можливостей, які знала історія".

Далі Форд радив тим молодим людям, що не годні примістится у місті, щоб ішли на село, на землю, і там працювали. Коли вони не мають гроший, щоб купити собі фарму, хай наперед працють в інших. Опісля вони можуть винайняти собі фарму, а вкінці купити. Форд далі пояснив, що нинішне фармерство це не те, що колись. Внаслідок машин воно ведеться на зовсім інший лад. Він також говорив, що фармерство зчасом буде більш поплатне, бо фармерські продукти дістають чимраз більше приміненя в промислі. Багато фармерських продуктів будуть уживані при виробі авт, говорив Форд. Це піднесе їх ціни.

ДОБРА РАДА.

Це, безперечно, добра рада. Хоч треба зазначити, що коли та рада виливає з уст такого багача й успішного чоловіка, як Генрі Форд, то вона деколи лютить того молодця, що не має цента в кишені, а безрадно оглядається довкруги, щоб десь якось приспособитись. Він жеж хотів би десь приспособитись і станути на шлях, що веде до успіху. Колиж не може, значить щось із ним самим, або з окруженням, у якім живе, не в порядку.

ВИБИВАТИСЬ „ПОНАД ІНШИХ".

Нема сумніву, що коли чоловік підприємчивий і в нього є охота змагатися з життям, то він таки розіпхає собі ліктями місце і вибється понад інших...

Та саме в тім виразі „вибиватись понад інших" міститься підсвідомий страх молодих людей; страх, що в великій мірі навіває їх дефітизмом і знеохочує до змагань із життям. Цей страх заключується в тім, що молодий чоловік, слідкуючи за осягами своїх ровесників, не вірить, що інші є гірші і меншевартні від нього і що можна вибитись понад них.

МІРКУВАННЯ МОЛОДИХ.

Більшість молодих людей нині міркує так: „У кожній промисловій, торговельній, фінансовій, політичній, науковій і всякій іншій галузі є переповнення і є багато молодих людей, що чекають на свою чергу. Ті молоді люди цілком певно є доброго ґатунку. Вони не є гірші від мене. Як я можу перебитись через них і дістатись на перше місце? Крім того, колиб я навіть належав до тих щасливців, що перебились, то інші залишаться позаду і таки не всі на перше місце дібються. Бо тих перших місць нині нема. Вони всі заняті, і треба чекати, щоб хтось уступив, а тоді інший зможе його місце заняти. На одно таке місце чекають нині десятки, а навіть сотки людей". Так заключує нині більшість молоді.

ІНШИЙ ПІДХІД.

Такий підхід частинно оправданий. Не можна вимагати від усіх людей, щоб вони були підприємчиві. І самі творили собі місця. Багато людей є такої вдачі, що вони будуть пильно вивчували свій фах і будуть совісно й точно виконувати свою роботу, але ту роботу хтось мусить їм дати. Вони просто не вміють створити свого варстату праці, хоч уміліб дуже солідно на тім варстаті працювати.

Суспільність мусить мати огляд для них. Бо це фактично дуже корисні і потрібні люди. Що більше, якби вони вишколювались на підприємчивих „пробойовиків", то дуже правдоподібно занедбалиб своє фахове виконне знання. Фабрику дуже часто закладає не той, що вивчив знаменито якусь одну роботу в даній галузі вирібництва, тільки той, що згрубша знає кожну роботу, а перед очима має цілість праці задуманої фабрики. Якби його поставити біля одної з машин, то він, хоч виконував би на ній роботу, то не так добре, як той експерт, що ціле життя присвятив тій одній роботі. Підприємчивість часто придушує докладне виконне знання. І навпаки, докладне знання поодинокої роботи трохи придушує бизнесовий полет, підприємчивість. Зрозуміло, нераз трапляються винятки, що є експертами в кожній ділянці фабричної праці, а проте не загубили підприємчивости. Але це винятки. Більшість такою не є.

„ПРОБОЙОВИКИ".

Фактично ніколи на світі так не було, щоб у промислі і бизнесі всі були підприємчивими „пробойовиками". Все маленький лише відсоток робив пролом у даній галузі, творив нові речі, нові підприємства, нові варстати праці. Але того малого відсотка вистарчало, щоб створити варстати праці для решти людей, що хоч була солідна у виконанні, але грішила браком підприємчивости.

В нинішніх часах той малий відсоток начеб цілком заникав. Важко сказати, чому. Чи тому, що брак підприємчивих людей, чи може їх є, потенціонально, забагато...

Це є відома річ, що коли якийсь бизнесовець, або фабрикант, хоче будувати своє підприємство, то він пильно оглядається на конкуренцію: Чим більше хиб він добачує серед своїх конкурентів, тим більшої охоти він дістає закладати новий бизнес. Колиж він завважить, що все в порядку, то буде довго думати, поки рішиться ліктями розсувати в тім упорядкованім життї і для себе місце.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ОРМФОРД, ПА.

На визволення України.

Братство св. Миколая, від. 124 У. Н. Союзу, ухвалило на своїм річнім мітінгу $5 на фонд визволення України. Ту суму вислано чеком на адресу Обєднання.

Ілько Бала, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З ювилею на збіґців.

Дня 16 жовтня 1939 р. місцеві громадяни влаштували гром. Сорохтеям у місцевій українській церковній салі, несподівану забаву з нагоди 25-літньої річниці їх щасливого подружого життя. Гром. Н. Сорохтей є головою згаданої салі. Коли він увійшов того дня на салю, застав там несподівано багато людей, які обкидали його цвітами. Столи були закриті стравами.

Тостмайстром був Іван Сорохтей, що представив ювилятів та попросив до слова місцевого пароха, о. Турулу, що привитав ювилятів як примірних громадян та патріотів. Далі зложив бажання завідувач салі І. Теребушка, та Яким Дмитрів, бажаючи ювилятам доброго здоровля і довгих літ життя. Накінець забрав слово сам ювилят і зворушливо подякував приявним за таку приємну несподіванку і за виказану прихильність до нього. Гром. Павло Лисько закликав приявних, щоб вони з нагоди такого гарного прийняття не забули і про народні потреби та щоб зложили на збіґців і вигнанців з рідних земель свою жертву. За збіркою пішли: Меланія і Іван Теребушка та Гаврило Лилак. Зложили по $1: П. Кушлик, о. В. Турула, П. Песко, Ф. Песко; по 50 ц.: І. Теребушка, А. Ланяк, Севич, К. Сорохтей, Н. Грицак, К. Шевчук; ювилляти від себе жертвували $5; дрібними $6.10. Разом $18.10, які вислано через Обєднання на працю Українського Червоного Хреста в Женеві.

К. Шевчук.

РЕЙМІ, ПА.

На політичну акцію.

Отець д-р О. Ковальський зложив з нагоди 8-го конгресу Обєднання $12 на українську пропаґандно-політичну акцію в Америці.

БРУКЛИН, Н. Й.

На кошти конгресу Обєднання.

З нагоду 8-го конгресу Обєднання наше Товариство „Запорозька "Січ", 325 відділ У.Н.С., ухвалило $5 на покриття частини розходів згаданого конгресу. Гроші передано „Обєднанню".

П. Малицький, секретар.

ОБОРН, Н. Й.

Безіменний жертводавець.

Український громадянин, котрий не бажає подавати свого назвища, вислав через Обєднання $10 на такі народні цілі: $5 на українське Бюро у Вашингтоні і $5 на громадську працю Обєднання.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

На Український Червоний Хрест.

На зборах 17 грудня 1939 р. відділ 42 ОДВУ ухвалив виасиґнувати з каси $10 на Український Червоний Хрест і $5 на українське Бюро у Вашингтоні. Разом $15, які вислано через Обєднання.

Юрій Датків, секр.

ЖЕРТВА ЗЕМЛЕТРУСУ.
Турецьке місто Орду над Чорним морем, що було осередком великого землетрусу.

МАЮТЬ ВІДКРИТИ ЩОДЕННИЙ РУХ ЧЕРЕЗ АТЛЯНТИК

Летниче підприємство „Пан Америкен Ервейз" постановило завести щоденний рух своїх літаків понад Атлянтик. Каже, що такого транспорту вимагає военний час.

Новий рух має початися за три місяці. Літаки будуть курсувати між Ню Йорком і Лізбоною, в Португалії.

ЧЕСНІСТЬ ПОПЛАТИЛА

Алфред Лескард з Бостону знайшов на вулиці пакунок, у котрому було 600 долярів. Були це гроші, призначені на виплачення робітників одного підприємства. Згубила їх касієрка по дорозі з банку. Лескард знайшов власника й віддав йому гроші. Він дістав за це нагороду в сумі 20 долярів і запрошення стати в підприємстві на роботу.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(57)

З темного кутка кімнати лев кинувся на Тарзана і Вонга. Тарзан інстинктовно прибрав поставу до боротьби з львом. Вонг сховався за плечі Тарзана. Лев кинувся до них з цілої сили, але раптом зупинився. Немовби його щось сіпнуло назад. З розмаху лев упав на плечі. Та втім він знов зірвався на ноги.

Тепер Тарзан побачив, що сталось. Лев був привязаний на ланцюху. Це ланцюх сіпнув його взад так, що він аж перевернувся. Тепер лев знов пробував заатакувати двох прибулих чоловіків. Але тепер Тарзан його вже зовсім не боявся. Хібаб ланцюх урвався. Та видно, лев був на тім ланцюху від давна.

„Це дивна якась несподіванка", заговорив Тарзан. „Не знати, чи це було придумане на нашу погибіль, чи може так лиш нас перелякати?" Як він це говорив, з іншого боку кімнати роздався веселий жіночий сміх. Зза котари висунулась королева Аґті і, зміривши поглядом Тарзана, почала підступати до нього.

„Ти помиляєшся, Тарзане", промовила вона. „Ця засідка не придумана ні на погибіль, ні для страху. Хоч признаюсь, мене розсміяв цей напад льва. Одначе лев був би досяг вас, якби я навмисно не була звеліла вкоротити ланцюха. Але коли ти будеш упертий, то колись я звелю продовжити ланцюха", закінчила вона погрозою.

Copr. 1939, Edgar Rice Burroughs, Inc. — Tm. Reg. U. S. Pat. Off. — UNITED FEATURE SYNDICATE, Inc.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

РІЗДВЯННА РАДІО-ПРОГРАМА.

В Пітсбург, Па. на Різдво Христове, неділя, 7. січня, пополудні 2:15, на стації W.C.A.E. хор під управою п. М. Желехівського відспіває ряд коляд проф. Кошиця і М. О. Гайворонського (1220 Kilocycles). На доброму радіо-апараті можна чути до Ню Йорку.